

سوریه و عراق:

● نوشته: محمد علی امامی

دیروز و امروز

(بخش سوم)

● در ۲۶ آوریل ۱۹۴۹ روزنامه‌ها خبر دادند که نیروهای عراق و اردن در مرزهای سوریه متمرکز شده‌اند.

حسنى الزعيم طى يك كنفرانس مطبوعاتی در مركز فرماندهی ارتش حملات عصبی و سخت خود را متوجه ملك عبدالله، علی عبدالاله (نایب السلطنه عراق) و نوری السعید ساخت و گفت: «این اشخاص حاضر به شناسائی وضع جدید در سوریه نیستند. علیه ما توطئه می‌کنند و نیات تجاوزکارانه خود را با تمرکز نیروهایشان در مرزها با هدف تحقق برنامه‌هایشان تحت اسامی باصطلاح هلال خصب و سوریه بزرگ ابراز میدارند»^(۱)

زعیم در سخنانش همچنین به مسافرتش به قاهره اشاره نمود که باعث شگفتی و ناخشنودی شده بود. وی متذکر شد اربابان بغداد و امان معتقد بودند که من (زعیم) در شرف تقدیم تاج و تخت سوریه در سینی نقره به آنها هستم ولی ناامید شدند.

جمهوری عربی سوریه نه سوریه بزرگتر را می‌خواهد و نه هلال خصب را.

حسنى الزعيم اظهار کرد که ما نیروهایمان را به مقابله با نقشه‌هایی که از الهامات خارجی نشأت گرفته است می‌فرستیم. وی در عین حال اظهار امیدواری کرد که قدرتهای بزرگ در مسئله مداخله نمایند و یاد آور شد: «ما مطمئن هستیم که بریتانیای کبیر طرفدار حفظ وضع موجود^(۲) است و فرانسه و ایالات متحده نیز هرگز تغییر اوضاع را نخواهند پذیرفت»^(۳)

زعیم در مطالب خود هشدار داد که با هیچ تهدیدی مدارا نخواهد کرد و با فشار از ناحیه هرکسی که باشد (عراق یا اردن) مقابله خواهد نمود. این سرهنگ سوری به نحو تحریک آمیزی گفت: «اردن يك ایالت سوریه بوده و دیر یا زود به کشور مادر ملحق گشته و بصورت يك انسان جمهوری سوریه در خواهد آمد».

در همان روز زعيم مرز سوریه با اردن را در اعتراض به اقدامات تجاوزکارانه ملك عبدالله

بست و مقارن این ایام «گلوپ پاشا» فرمانده کل نیروهای اردن که در ایالات متحده بسر می‌برد گفت: «اردن در برابر باج خواهیهای سوریه ساکت نخواهد نشست». وی افزود: «کسانی که بر سوریه حکم میرانند شبیه گروههای گانگستر شیکاگو میباشند»^(۴)

زعیم که مواجه با فشارهای خاندان هاشمی شده بود در دمشق نشریه‌ای بنام انقلاب منتشر نمود و در آن حملات تبلیغاتی خود را علیه بغداد و عمان متمرکز ساخت. به قول «امیر عادل ارسلان» خشم زعيم به پایه‌ای رسیده بود که می‌گفت: «من هر کس را که از عراق ذکر می‌آورد، به دار می‌زنم».

علیرغم رد و بدل شدن کلمات آتشین و حملات شدید تبلیغاتی و اینکه عواقب مسئله میتواند باعث انفجار و جنگ میان عراق و سوریه گردد، این نظر نیز وجود داشت که نوری سعید و بریتانیا با تکاپوی فراوان همچنان در صدد اتحاد با سوریه بودند.

در اول ماه مه ۱۹۴۹ زعيم نامه‌ای از نوری سعید دریافت نمود که در آن آمده بود: «عراق ضرورت جدیدی را مبنی بر شناسایی استقلال کشور برادر (سوریه) نمی‌بیند، زیرا قبلاً این کار را انجام داده است. تغییر و تبدیل حکومتها از امور داخلی کشورهاست و عراق بارها تکرار کرده است که برنامه‌های خاصی برای تحمیل به سوریه ندارد. لیکن از هر گونه اتحاد با هر کشور عربی استقبال میکند. عراق این امر را فرض میداند که حق تعیین سرنوشت با آزادی کامل و بدون مداخله خارجی به ملت باز گردد»^(۵)

پس از دریافت چنین اطمینانهایی از عراق، روابط زعيم با بغداد بهبود نسبی یافت. رهبر سوریه، امیر عادل ارسلان معاون نخست وزیر و وزیر خارجه و صبری العسلی رئیس حزب وطنی (طرفدار عراق) را برای شرکت در جشن‌های تولد فیصل دوم به عراق گسیل داشت. نوری سعید از هیأت سوری بویژه العسلی استقبال نمود و در خصوص همکاری آتی میان سوریه و عراق

توافق‌هایی از جمله دربارهٔ نفت بعمل آمد. خط لوله شرکت نفت عراق از آن کشور به مدیترانه که در اوایل دهه ۱۹۳۰ بطول ۲۶۷ مایل در خاک سوریه کشیده شد، همواره در روابط دو کشور مسائلی ایجاد کرده است.

در قرارداد سال ۱۹۳۱ که بین دولت سوریه و شرکت نفت عراق به امضاء رسید، پرداخت مبلغی به عنوان حق عبور منظور نشده بود. (۶) پس از جنگ دوم جهانی که سوریه بعنوان يك کشور مستقل قد علم کرد، نخست وزیر آن کشور «جمیل مردم» در اواسط ماه مه ۱۹۴۷ اعلام کرد که شرکت نفت عراق موافقت کرده است که سالیانه ۷۵ هزار لیتره سوری (حدود ۳۳۶ هزار دلار) بابت حق عبور و محافظت خطوط لوله به سوریه بپردازد. در ۴ ژوئیه ۱۹۴۹ مصوبه شماره ۲۰۳ هیئت وزیران سوریه قرار داد میان سوریه و شرکت نفت عراق در خصوص ایجاد تاسیسات صدور نفت عراق از بندر باناس سوریه و صدور نفت از این بندر (بمدت ۷۰ سال) را مورد تأیید قرار داد. موافقتنامه‌ای نیز جهت ایجاد پالایشگاه در سوریه به امضاء رسید. در ژوئیه همین سال (۱۹۴۹) بموجب قانون شماره ۱۴۰ به شرکت تاپلین اجازه داده شد که عملیاتش را در خاک سوریه آغاز نماید. در ۷ ژوئیه ۱۹۴۹ میان حکومت سوریه و شرکت خطوط لوله نفت خاور میانه بریتانیا قرار دادی برای عبور نفت عراق از طریق یکی دیگر از مناطق ساحلی سوریه امضاء شد که بموجب آن حفاظت از خطوط و تاسیسات نفتی بر عهده سوریه بود.

گرچه زعيم به شرکت نفت عراق که يك شرکت انگلیسی محسوب میشود و شرکت خطوط لوله نفت خاور میانه بریتانیا امتیازات مهمی داده بود، معهذاً نوری سعید و دولت بریتانیا این گذشت‌ها را کافی نمی‌دانستند. از جانب دیگر این قرار دادها به نوبه خود موجب حملاتی از سوی دیگر مخالفان زعيم گردید.

به مجرد آشکار شدن دشمنی زعيم با عراق، حزب شعب به مخالفت با زعيم پرداخت. «فیضی

● راز موفقیت دیکتاتورهای نظامی سوری در دهه‌های ۱۹۴۰ و ۱۹۵۰ را باید در شعارهای ارتجاعی احزاب و گروه‌هایی چون حزب «شعب» که خواهان وحدت سوریه با عراق و اردن بودند جستجو کرد زیرا طبقات روشنفکر و مترقی در سوریه، بازگشت به رژیم سلطنتی و اتحاد با خاندان هاشمی را امری نفرت‌انگیز می‌دانستند.

الاتاسی» از اعضای کابینه، استعفا داد و بعضی‌ها به نوبه خود به محدودیت و سانسور مطبوعات و افزایش ماموران اطلاعاتی در ارتش و پلیس، اعتراض نمودند. در خاطرات زعیم مورخ ۲۴ مه ۱۹۴۹ آمده است که:

«بعث در مورد تکرار اشتباهات رژیم‌های قبلی مبنی بر جهت‌گیری در اختلافات بین الاعراب و داخل شدن در منازعات کشورهای عرب، به وی هشدار داده بود». حزب بعث همچنین درخواست نموده بود که نظرات آن حزب در مورد مسائل قانون اساسی و حقوق کارگران در جلسه‌ای مطرح شود. زعیم پاسخ احزاب بعث و شعب را با زندانی کردن میشل عفلق، رشدی الکیخیا، ناظم القدسی و فیضی الاتاسی داد. (۷)

زعیم که مخالفان سیاسی خود را به زندان افکنده بود، برای حفظ وجهه و قانونی جلوه دادن خود متوسل به برگزاری انتخابات ریاست جمهوری و فرمانوم (۲۵ ژوئن ۱۹۴۹) گردید. عراق و اردن که از تحولات سیاسی سوریه ناخشنود بودند، حملات مطبوعاتی و رادیویی خود علیه زعیم را تجدید کردند. نوری سعید یک نماینده بلند پایه (پاچه چی نخست وزیر سابق عراق) را به مصر گسیل داشت تا برای از میان بردن سوء تفاهات میان بغداد و قاهره تلاش نماید.

کوشش فرستاده عراقی مبنی بر اینکه مصر انتخابات سوریه را برسمیت نشناسد، بی نتیجه ماند. این مانورها یکبار دیگر زعیم را وادار نمود که به طرف فاروق و ابن سعود متمایل شود. زعیم که تنها کاندیدای ریاست جمهوری بود، با اکثریت آراء انتخاب گردید و اعلام کرد: «من روی مثلث قاهره - دمشق - ریاض حساب می‌کنم». زعیم افزود: «ملک فاروق و ابن سعود در مقابل حمله به سوریه دست بسته نخواهند ایستاد».^(۸)

منابع بسیاری توافق دارند که حکومت عراق از رفتار زعیم و سیاست وی در طرفداری از مصر ناخشنود بودند و با بی‌صبری انتظار تشکیل یک حکومت طرفدار خود در دمشق را داشتند. بغداد حاضر بود بهای سنگینی برای سرنگونی زعیم بپردازد. نوری سعید بیشترین ضررها را از اقدامات زعیم دیده بود. سیاست این سرهنگ سوری در نزدیکی با مصر و سعودی، نوری سعید را بصورت یک مار زخمی درآورده بود که منتظر وارد کردن ضربه است.

این سیاستمداران عراقی با صبر و دقت فراوان و مقدمه‌چینی، نقشه سرنگونی زعیم را طراحی نمود. نوری سعید تغییراتی در کادر سفارت عراق در دمشق بوجود آورد. سرهنگ صالح السامرانی وابسته نظامی عراق در سوریه با سخاوتمندی میان افسران جوان سوری که طرفدار وحدت با عراق بودند، پول بخش می‌کرد. نوری سعید «موسی شابندر» را که دارای روابط خاص و قدیمی با رجال سیاسی در دمشق بود به سفارت عراق در سوریه گماشت و سفیر جدید در بذل مال و خرید جراید و روزنامه نگاران و احزاب سیاسی سوریه بیش از گذشته اقدام نمود.

شواهد امر حاکی از آن بود که نوری سعید از جانب ارتش عراق در مورد وحدت با سوریه تحت فشار قرار دارد. نظامیان عراقی در آن زمان شعار میدادند که آزادی فلسطین جز از طریق وحدت دو ارتش سوریه و عراق صورت نمی‌گیرد. نظامیان عراقی حتی می‌گفتند وحدت، گرانباتر از تاج هاشمی هاست.^(۹)

این نظرات افسران عراقی که معتقد بودند قرارداد عراق - بریتانیا، اثری بر سوریه ندارد و شایعات مربوط به روابط ویژه حسنی الزعیم با امریکانیها و نیز حتی با یهودیان و احتمال انعقاد صلح جداگانه با اسرائیل، آینده رژیم جدید سوریه را بیشتر دستخوش ابهام می‌ساخت. کارنامه زمامداری زعیم به گونه‌ای بود که کودتا، حتی در نظر نزدیکان وی، امری غیرمنتظره به شمار نمی‌رفت.

نوری سعید، با توجه به این ملاحظات، سرهنگ «سامی حناوی» که فرماندهی بخش اعظم نیروهای سوریه در جنوب آنکشور را برعهده داشت، بعنوان نامزد عراق برای سرنگون کردن زعیم انتخاب کرد. شخصیت حناوی نشان میداد که گرچه وی وسایل مادی و فیزیکی برای انجام يك کودتار را دارد ولی این موضوع نمیتواند وی را که اهل زد و بندهای سیاسی نیست در امر اداره کشور و رهبری سیاسی کمک کند.

در ۱۰ اوت ۱۹۴۹، يك هواپیمای نظامی عراق در سر راه خود به لندن در فرودگاه المزه در سوریه فرود آمد و نوری سعید از آن پیاده شد. در استقبال از وی تعدادی از سیاستمداران و روزنامه نگاران سوری حضور داشتند. نوری سعید در دیدار با این افراد از وقوع کودتای نظامی در آینده نزدیک سخن گفت و چهار روز بعد این کودتا صورت گرفت. کودتای مذکور که به قتل زعیم انجامید، با تشویق فرانسه و سکوت امریکا و انگلیس مواجه شد.^(۱۰)

در ۱۴ اوت ۱۹۴۹ سرهنگ سامی الحناوی که قدرت را در سوریه بدست گرفته بود با گروهی از سیاستمداران از جمله هاشم الاتاسی ملاقات و مشارالیه را مامور تشکیل کابینه نمود. در این حکومت، حزب بعث عربی به نمایندگی میشل عفلق (وزیر فرهنگ و معارف) و حزب عربی اشتراکی (سوسیالیست) به نمایندگی اکرم حورانی (وزیر کشاورزی) حضور داشتند. عفلق و حورانی هر يك دلایل خاصی برای برنامه‌ریزی جهت سقوط زعیم و شرکت در دولت جدید داشتند.

اکرم حورانی و دوستان ارتشی وی (از جمله شیشکلی) در گذشته از دیرینه‌ترین و موثرترین حامیان زعیم محسوب می‌شدند ولی به دلیل روابط نامطلوب خانوادگی و دشمنی‌های سنتی فامیلی (خانواده بزرگ زعیم از دشمنان سنتی حورانی در حما بودند) به مخالفت با حسنی الزعیم کشیده شدند.^(۱۱)

برنده اصلی در این وقایع، حزب طرفدار عراق یعنی شعب بود که اکثریت کابینه را بخود اختصاص داد.

ناظم القدسی وزیر امور خارجه حکومت جدید باره‌ای از تعهدات حکومت قبلی از جمله قرارداد

ملك فاروق

شرکت خطوط لوله نفت عراق، که تسهیلات لازم جهت عبور نفت عراق از طریق سوریه را فراهم می‌کرد، مورد تأیید قرار داد.

«حزب وطنی» سوریه در این هنگام بشدت مدافع اتحاد با عراق گردید و در این راه از حزب شعب که بر حکومت سلطه یافته بود و به نوبه خود خواهان اتحاد با عراق بود، پیشی گرفت بطوریکه پیشنهاد نمود تعدیلاتی در قانون اساسی سوریه بعمل آید و رژیم از جمهوری به سلطنتی تبدیل گردد.^(۱۲)

ناظم القدسی در وزارت امور خارجه تمام سعی و توان خود را مصروف اتحاد با عراق کرده بود و «معروف الدوالیبی» وزیر دفاع، افسران مخالف طرح هلال خصب راتصفیه میکرد. بطور کلی طرح طرح هلال خصب محور اساسی کودتا و حکومت جدید شده بود و این امر بر روابط سوریه با مصر و سعودی و لبنان تأثیر می‌گذاشت.

یک هیات عراقی مرکب از طبقات مختلف مردم (صالح جبر، محمد الصدر، محمد عبدالهادی کبه حمدی الهاججی، صدیق ششیل، فائق السامرانی، فاضل الجمالی و عبدالرحمن البراز) برای عرض تبریک بمناسبت انقلاب وارد دمشق گردید. اعضای حزب شعب به مجرد ورود هیات عراقی، به هتل رفتند و از آنان به گرمی استقبال کردند. همچنین روسای احزاب و دیگر سیاسیون سوری و ارباب جراید ملاقات‌های طولانی سری و آشکار با

● **قیام انقلابی افسران مصر در ژوئن ۱۹۵۲** که منجر به سقوط نظام سلطنتی و تسلط نظامیان بر آن کشور گردید، یکی از عوامل تقویت و گسترش نفوذ «ادیب شیشکلی» در سوریه بود و سعودیها نیز با دلایلی خاص خود (دشمنی با خاندان هاشمی) به تحکیم پایه‌های دیکتاتوری نظامی در دمشق کمک کردند.

آنها ترتیب دادند.

بعضی از سوریه‌ها با اشتیاق فراوان خواستار وحدت فوری شدند تا کشورها و دولتهای عربی در مقابل عمل انجام شده قرار گیرند لیکن حزب شعب در این زمینه تردید از خود نشان داد و امر وحدت را موکول به همه‌پرسی در مورد قانون اساسی جدید نمود. حزب شعب به هیئت عراقی در مورد وحدت با سوریه اطمینانهای زیادی داد و سرانجام دو طرف توافق کردند که اقدامات زیر تا قبل از همه‌پرسی قانون اساسی صورت گیرد:

۱- آماده سازی جو سیاسی داخلی سوریه. آماده نمودن افکار عمومی جهت وحدت با عراق از طریق برگزاری انتخابات و تهیه قانون اساسی جدید.

۲- جلب روزنامه نگاران، مشاهیر و سایر اشخاص مهم در حیات سیاسی و اجتماعی سوریه. ۳- تکیه بر موقعیت ارتش، تصفیه مخالفان فکر اتحاد با عراق در میان نظامیان و ترقی دادن افسران علاقمند به وحدت و سپردن کارهای مهم بدست آنها در ارتش.

۴- هماهنگی در سیاست خارجی برای مواجهه با اقدامات مصر و عربستان سعودی.

۵- مبادله هیأت‌های مردمی و دولتی بین دو پایتخت جهت تقویت مناسبات فیما بین.

بعد از تشکیل کابینه هاشم الاتاسی، ارتباط مداوم با سیاستمداران طرفدار عراق برقرار گردید و طرح اساسی اتحاد ریخته شد. در این طرح سوریه و عراق یک اتحاد فدرالی تشکیل میدادند که مسائل دفاع، سیاست خارجی و اقتصاد را در بر می‌گرفت.

اجرای طرح پیچیده مذکور موکول به مذاکرات عراق و بریتانیا گردید.

اخبار تماسها و اتحاد سوریه و عراق به قاهره و ریاض میرسید و این موضوع در سپتامبر ۱۹۴۹ در شورای جامعه عرب در پایتخت مصر مطرح گردید. ناظم القدسی، عادل العظمه و میشل عفلق از طرف سوریه و نوری سعید از جانب عراق در شورا حضور یافتند. اتحاد سوریه و عراق مهم‌ترین موضوع مورد بحث در جلسه بود. مصر و عربستان و لبنان علیه اتحاد موضع گرفتند و وزیر خارجه سوریه تهدید به خروج از جلسه نمود.

نوعی پیمان امنیت دسته جمعی موسوم به «ضمان الجماعی العربی» توسط مخالفان وحدت سوریه و عراق جهت در تنگنا قرار دادن هیأت‌های

سوری و عراقی مطرح گردید و جامعه عرب هیأت سوری را وادار نمود که مذاکرات را در این مورد بدون توجه به موضوع اتحاد با عراق بی‌گیری کند.^(۳)

از طرف دیگر حزب شعب بدون توجه به آنچه در جامعه عرب گذشت، موضوع وحدت را دنبال می‌کرد. در انتخابات ۱۵ نوامبر، حزب شعب شکست خورد و اکثریت لازم را بدست نیاورد. علیرغم این ناکامی، حکومت حزب شعب که از جانب عراق حمایت می‌شد در زمینه مالی و اقتصادی موفقیت‌هایی کسب نمود و توانست در مقابل حزب وطنی که بیشتر با مصر و عربستان مرابده داشت، موضع خود را مستحکم نماید. موضع حزب وطنی در کشاکش میان قاهره و ریاض از یک طرف و بغداد از طرف دیگر بحالت سردرگمی و ابهام افتاده بود. در حالی که مصریها و سعودیها وحدت با سوریه را مطرح می‌کردند و مخالف هرگونه اتحاد با هاشمی‌ها بودند، عراق طرح‌های وحدت خود را که بخشی از نقشه هلال خصب بود، ارائه می‌داد.

کشاکش‌های داخلی سوریه موجب گردید که در دسامبر ۱۹۴۹ سرهنگ ادیب شیشکلی طی یک کودتای نظامی بر سر کار آید. وظایف رئیس جمهوری به هیثم الاتاسی واگذار شد و سامی الحناوی و یارانش به اتهام توطئه علیه ارتش، موجودیت کشور و نظام جمهوری و نیز همکاری با بعضی از منابع خارجی تحت تعقیب قرار گرفتند.

در پشت کودتای شیشکلی، در صحنه داخلی خانواده بانفوذ وی، اکرم حورانی و حزب قومی سوریه قرار داشتند و در زمینه خارجی فشارهای مشترک مصر و سعودی (در برهم زدن برنامه اتحاد با عراق) موثر بود.

ادیب شیشکلی دارای روابط دوستانه ویژه‌ای با مصریها و سعودیها بود. وی با فشار آوردن به هیثم الاتاسی وی را ناگزیر ساخت که از موضوع وحدت با عراق چشم‌پوشی نماید و به معاهده دفاع مشترک عربی که ابتکارات مصر و عربستان بود، تن در دهد. در ۱۸ اکتبر ۱۹۵۰ دکتر ناظم القدسی، عضو حزب شعب و نخست‌وزیر و وزیر خارجه سوریه در یک مانور سیاسی هوشیارانه از عربستان دیدار کرد. وی اتهامات مربوط به ارتباطات کشورش با عراق را نفی و در ضمن اشاره نمود که سوریه با برنامه‌های باصطلاح سوریه بزرگ و هلال خصب مخالف و علاقمند به بهبود روابط میان کلیه کشورهای عربی است. وی تاکید کرد سوریه هیچ موضعی مغایر این امر (که موجب تفرقه در میان اعراب شود) اتخاذ نخواهد کرد.^(۴) در این دیدار، قسط دوم از وام عربستان به سوریه پرداخت شد و مقرر گردید که همکاری دو کشور در زمینه نظامی نیز صورت گیرد.

این گفته‌ها و اقدامات ناظم القدسی عملاً برخلاف جهت‌گیری‌های حزب خودش (شعب) بود و لذا وی ناچار شد مواضع خود را تعدیل نماید. این موضوع در خلال اجلاس کمیته سیاسی جامعه عرب مطرح شد و نشریه الاهرام مصر مطالبی مبنی بر علاقمندی دمشق جهت وحدت سوریه و عراق منتشر ساخت.

در سال ۱۹۵۱ قضیه دریاچه حوله پیش آمد که منجر به خشونت و زد و خورد میان سوریه و اسرائیل گردید.

دریاچه حوله طبق موافقت نامه آتش بس سوریه و اسرائیل یک منطقه غیر نظامی اعلام شده بود. اسرائیل پس از چندی شروع به زهکشی در مخزن حوله نمود و مدعی شد که طبق قطعنامه نوامبر ۱۹۴۷ شورای امنیت این منطقه به آن کشور تعلق گرفته است. سوریه به نوبه خود علیه نقض آشکار کنوانسیون ترک مخصوصه ۱۹۴۹، اعتراض کرد. پدنیال فشارهای نظامی اسرائیل به سوریه، سرهنگ شیشکلی به قاهره مسافرت نمود و خواستار همکاری‌های گسترده نظامی میان سوریه و

ادیب شیشکلی رهبر سوریه

مصر در برابر اسرائیل گردید. این سفر نتیجه چندانی بدنبال نداشت و اوضاع همچنان آشفته بود. توجه افکار عمومی اعراب به این امر، باعث بهره‌برداری حزب شعب و تاکید مجدد آن حزب بر اتحاد با خاندان هاشمی گردید. عراقیها نیز به سرعت دست به کار شدند و موضوع جمع شدن کشورهای عربی با زمینه ارتباطات تاریخی، جغرافیایی و منافع مشترک را پیش کشیدند. خالد العظم از حزب شعب مخالفان را متهم کرد که چوب لای چرخ وحدت عرب می‌گذارند و نوری سعید گفت که سلاحهای ضد هوایی عراق برای مقابله با تجاوزات صهیونیستها در خدمت می‌باشد.

جواب سریع عراق با سکوت مصر مواجه شد. سپاهیان عراق روز ۱۷ مه در دمشق رژه رفتند و باعث خشونتی کلیه کسانی شدند که خواهان روابط نزدیکتری با بغداد بودند. حسن الحکیم و منیر العجلانی دو سیاستمدار سوری طرفدار عراق بصورت تبلیغات‌چی‌های خستگی ناپذیر برای مقاصد هاشمی‌ها در آمدند. این دو نفر به ستایش عراق به عنوان تنها کشور عرب که به کمک سوریه آمده است، پرداختند.

مطبوعات مصر ترس خود را از اینکه کمک‌های عراق همراه با اعمال زور باعث احیای هلال خصب گردد، ابراز داشتند. در همین هنگام، نماینده فرانسه در بیروت، نگرانی کشورش را از اعزام نیروهای عراق به سوریه اعلام داشت. حضور نیروهای عراق در سوریه اعضای حزب

شعب را گستاخ کرد بطوری که خالدالعظم نخست وزیر را متهم به داشتن منافع تجاری و ارتباط نزدیک با فرانسویها نمودند.^(۱۵)

فشار عراق و طرفدارانش در سوریه بصورت اعتصاب کارمندان دولت تجلی یافت و اتاسی رئیس جمهور وادار شد خالدالعظم را برکنار و حسن الحکیم را که از طرفداران صریح و سرسخت عراق بود جانشین وی کند.

تحولات داخلی سوریه و جریانات پشت پرده که در سطح منطقه به وقوع می پیوست باعث گردید که کودتای دیگری به رهبری شیشکلی در دسامبر ۱۹۵۱ برآه انداخته شود. این کودتا کنترل اوضاع را منحصرأ در دست نظامیان بریاست خود شیشکلی قرار داد و در ۱۹۵۲ کلیه احزاب سیاسی سوریه منحل شدند. عراق از اینکه شیشکلی همه قدرتها را در

امیر عبدالاله نایب السلطنه عراق

دست گرفته بود در وحشت بسر می برد. دشمنی او نسبت به خاندان هاشمی و دوستانشان در سوریه مشهور بود و این دومین کودتا، به کلیه امیدهای مربوط به وحدت میان سوریه و عراق خط بطلان کشیده بود. پیروزی ارتش سوریه در کودتا و تحت الشعاع قرار گرفتن حزب شعب، یک ضربه مهلک به جاه طلبی های عراق بود. عراقیها نیز در برابر اقدامات شیشکلی بیکار ننشستند. سیاستمداران عراقی خواستار مداخله برای نجات سوریه از دست شورشیان بودند. در بیانیه ای که به امضای «صالح جبر» دبیر کل حزب امت اشتراکی در بغداد انتشار یافت، شیشکلی به اقدامات غیر قانونی، سرپیچی از حکومت قانون، بزندان انداختن مأموران دولت قانونی، انحلال مجلس و نقض قانون اساسی متهم گردید. در کابینه عراق صحبت از خودداری از شناسایی رژیم جدید و درخواست از سایر کشورهای عرب برای اقدام مشابه بود.

این مانورها بی نتیجه بود زیرا در ۶ دسامبر ۱۹۵۱ سایر کشورهای عرب «عمل انجام شده» در دمشق را برسمیت شناختند و در ۱۷ دسامبر بریتانیا، فرانسه، ایالات متحده و ترکیه با مقامات نظامی دمشق تماس گرفتند و شناسایی خود را از حکومت جدید اعلام داشتند. با این پیش در آمد و بویژه با موضع چهار قدرت بزرگ موقعیت شیشکلی در سوریه تثبیت گردید. شیشکلی عراق را شخصأ و بوسیله روزنامه هایش مورد حمله قرار

● «توفیق ابوالهدی» نخست وزیر مقتدر اردن در تماسهای خود با حکومت آل سعود و بویژه بخاطر دریافت هدایای گرانبها از مقامات سعودی متعهد شده بود که جلوی همبستگی ملک حسین و پسر عمویش فیصل را بگیرد.

● شکست فرانسه در هند و چین و نبرد «دین بین فو» که زوال قدرت فرانسه را در جنوب شرقی آسیا به همراه داشت، نتایج خود را در خاورمیانه بویژه سوریه نیز آشکار ساخت.

داد و این کشور را متهم به دخالت در امور داخلی سوریه کرد. در نوامبر سال ۱۹۵۲ روزنامه های سوریه همگی مقالات مفصلی علیه احزاب، مردم و رهبران عراق منتشر نمودند.^(۱۶)

بنا به نوشته جراید عربی، حزب شعب قربانی اصلی کودتای شیشکلی گردید، چرا که هدف آن اتحاد سوریه و عراق بود. بنابر این منطقی به نظر می رسید که عراق برای پایان دادن به حکومت دیکتاتوری شیشکلی تلاش نماید. از زمان نخستین کودتای شیشکلی در دسامبر ۱۹۴۹، او به طرق گوناگون از پیشرفتهای عراق جلوگیری کرده و دوستان عراقی در سوریه را تحت تعقیب قرار داده بود. بنام استقلال سوریه روابط نزدیکی با عربستان سعودی برقرار کرده و با مصر نیز در ارتباط بود.

پس از دومین کودتا در نوامبر ۱۹۵۱ حزب شعب طرفدار عراق توسط شیشکلی از حکومت رانده شد. اینها دلایل خوبی برای بغداد بود که تمایل به سرنگونی شیشکلی داشته باشد و دیکتاتور سوریه نیز خود به موضوع واقف گشته بود. شیشکلی با استفاده از قتل ملک عبدالله و مسئله جانشینی وی برگزار کنفرانسی برای رفع اختلافات میان اعراب را پیشنهاد نمود. واقعیت آن بود که با از میان رفتن عبدالله در صحنه سیاسی اردن، خلأی در اوضاع آن کشور پدید آمد که ملک حسین نوجوان قادر به پر کردن آن نبود. «توفیق ابوالهدی» نخست وزیر مقتدر اردن ضمن تماسهای خود با ریاض و شیشکلی، و به ویژه با دریافت هدیه های گرانبها از مقامات سعودی متعهد شده بود که سیاست ایشان را اجرا کند و جلوی همبستگی ملک حسین و پسر عمویش فیصل را بگیرد.^(۱۷)

ابوالهدی در مورد نزدیک شدن عمان و بغداد بظاهر معتقد بود که چنین کاری حکام سوریه را خشمگین می سازد و احتمال بسته شدن مرزها و محاصره اردن و قطع ارتباط آن کشور با دنیای خارج وجود دارد.

با توجه به این شرایط، موضوع اختلافات سوریه با عراق بعنوان يك مسئله روز خودنمایی می کرد. هنگامی که میان عشایر سوریه و عراق درگیریهایی صورت گرفت. ارتش سوریه مداخله نمود و دستگاه تبلیغاتی دمشق اعلام داشت که به مقابله با هر گونه تهدید عراق خواهد پرداخت. شیشکلی بطور علنی به مخالفت با رؤیاهای نوری

سعید مبنی بر الحاق سوریه و اردن به پادشاهی عراق پرداخته بود. وی با حمایت مصر و سعودی بعنوان دشمن سرسخت نوری سعید مطرح گردید. آنچه که سرهنگ شیشکلی را به گسترش نفوذش در سوریه تشویق کرده بود، قیام انقلابی افسران مصر در ژوئن ۱۹۵۲ و سلطه نظامیان بر دستگاه حکومتی و پایان دادن به رژیم سلطنتی در آن کشور بود. در اینکار سعودیها نیز به دلایل خاص خود (دشمنی با خاندان هاشمی) شیشکلی را تشویق می کردند.

با این حال شیشکلی به قدرت مخالفان داخلی خود پی برده بود. پناهندگی تعدادی از سوریهای مخالف به بغداد، و اینکه عراق واژگونی حکومت او را مد نظر داشت، باعث گردید که دیکتاتور سوریه در اداره حکومتش با احتیاط عمل کند. علیرغم این رویه محتاطانه، عبدالاله و نوری سعید با صبر و سکوت به تحقق نقشه های دور و دراز خود امیدوار بودند و می خواستند دیکتاتور سوریه را در خانه اش مورد حمله قرار دهند. مخالفان شیشکلی را طیف و مجموعه وسیعی از احزاب، گروهها و افراد سیاسی تشکیل می دادند و بغداد آنها را در فتنه گری های خود در مدنظر داشت.

قانون اساسی جدید سوریه در ژوئیه ۱۹۵۳ تصویب شد، و در اوت همانسال «ژنرال» شیشکلی پست ریاست جمهوری را اشغال نمود. علیرغم این تحولات، شیشکلی همچنان به مخالفت با طرحهای عراق ادامه می داد. بنابرین بی دلیل نبود که روزنامه های فرانسه وی را به دیوانه ای تعبیر کردند که سنگی در چاه انداخته و مراد آن بود که دیکتاتور سوریه مانعی است که تصادفا بر سر راه گسترش نفوذ بریتانیا در سوریه پیدا شده است.^(۱۸)

شیشکلی بدنبال احراز پست ریاست جمهوری، اجازه تشکیل مجدد احزاب سیاسی را صادر نمود لیکن اعضای احزاب منحل قبلی، انتخابات ۱۹۵۳ را که طی آن حزب «جنبش آزادی عرب» وابسته به پرزیدنت شیشکلی اکثریت زیادی در «شورای نمایندگان» بدست آورده بود، تحریم نمودند. در نوامبر ۱۹۵۳ يك «جبهه مخالف ملی» تشکیل یافت که نتایج انتخابات اکتبر را قانونی ندانست و هدف خود را پایان دادن به دیکتاتوری نظامی و ابقای حکومت دموکراسی اعلام کرد. باوجود اقدامات شیشکلی در جلب رضایت مردم و ایراد سخنانی های مکرر و استفاده از روشهای تبلیغاتی، احزاب سیاسی سوریه از جمله حزب بعث از در مخالفت با آن درآمدند و تظاهرات زیادی در گوشه و کنار کشور برپا گردید. در دسامبر ۱۹۵۳ این تظاهرات در شهرهای دمشق و حلب منجر به درگیریهای خونین شد. بدنبال پافشاری مردم سوریه که خواهان پایان یافتن دیکتاتوری شیشکلی بودند، رژیم وی در اوایل سال ۱۹۵۴ سقوط کرد و این امر برای سوریه به منزله بازگشت به اصول قانون اساسی سال ۱۹۵۰ بود.^(۱۹)

بدین ترتیب مداخله عمیق عراق در دسیسه علیه شیشکلی پس از چند سال ثمرات خود را ببار آورد. در این زمان شرایط برای بغداد مساعد بنظر می رسید. «فاضل الجمالی» که يك وحدت گرای

متعصب و آتشین مزاج محسوب می‌شد، نخست وزیری عراق را برعهده داشت. توجه مصر در زمینه خارجی معطوف به مذاکرات با بریتانیا بر سر منطقه کانال سوئز شده بود. در داخل مصر نیز مبارزه میان عبدالناصر و ژنرال نجیب در شورای افسران آزاد جریان داشت. عربستان سعودی بعثت تغییرات داخلی ناشی از مرگ ملک عبدالعزیز ابن سعود در ۱۹۵۳ تضعیف شده بود. در خود سوریه شیشکلی بعثت پیروزی حزب شعب در انتخابات و تسلط بر کرسی‌های پارلمان موقعیت وضعی داشت. ارتش که تکیه گاه اصلی

شیشکلی در داخل سوریه به شمار می‌رفت، دچار دودستگی شده و از تفرقه و آشوب و آشفتگی رنج می‌برد. توطئه‌های قدرتهای بزرگ علیه شیشکلی با کمک عراق شکل گرفت. مخالفت شیشکلی با پذیرش طرح هلال خصیب عراق را بشدت

عصبانی کرده بود. در این اواخر مطبوعات عراق انتقاد شدیدی از دیکتاتور سوریه می‌نمودند و او را بعنوان وسیله‌ای در دست امپریالیسم فرانسه معرفی نموده و خواستار برکناری وی و مداخله سایر کشورهای عرب بودند. بنابه تحلیل روزنامه لوموند (مورخ ۲۱ آوریل ۱۹۵۳) شکست فرانسه در هند و چین و واقعه «دین بین فو» که زوال قدرت فرانسه را در آن منطقه به همراه داشت، نتایج خود را در خاورمیانه نیز آشکار ساخت.^(۲۰)

بازگشت به دمکراسی در سوریه باعث تشدید دودستگی موجود میان طرفداران اتحاد با عراق و خواستاران تفاهم مؤثر با مصر گردید. رهبران حزب شعب که در حقیقت نمایندگان سرمایه داری شهر حلب بودند، از حمایت خانواده بزرگ اتاسی برخوردار بودند. خانواده اتاسی زمیندار و تیولدار و مهره شهر «حمص» بود و به اندازه رهبران حزب شعب، با سیاستمداران دمشق تضاد داشت. راز موفقیت دیکتاتورهای نظامی سوری، شعارهای ارتجاعی حزب شعب بود که از وحدت با رژیمهای سلطنتی عراق و اردن طرفداری می‌کرد. برای گروههای مترقی بازگشت به سلطنت و اتحاد با خاندان هاشمی نفرت انگیز بود. با اینحال سقوط شیشکلی آخرین فرصت عراق برای عراق بشمار می‌رفت تا به اقدام قاطعانه‌ای در جهت تشکیل اتحاد هلال خصیب دست زند. احساسات قابل ملاحظه‌ای در طرفداری از خاندان هاشمی همچنان در سوریه وجود داشت. در آن زمان بسیاری از افراد متنفذ و مؤثر بویژه در شمال سوریه (شهرهای حلب و حمص) به اتحاد با عراق می‌اندیشیدند. در این اوضاع و احوال مبهم که انتقالی و موقت نیز بنظر می‌رسید، «العسلی» از حزب وطنی به نخست وزیری سوریه رسید و یک حکومت ائتلافی تشکیل داد که ۱۰۰ روز ادامه یافت. این حکومت جدید از یک کابینه ضعیف متشکل از احزاب و آرای مختلف برخوردار بود که فاقد مهارت‌های لازم برای تأثیر گذاردن در جهت انتقال مناسب از مرحله دیکتاتوری نظامی به دمکراسی و روش پارلمانی بود. این دوران شاهد تیره شدن روابط مصر و سوریه بخاطر فرار یک روزنامه‌نگار مصری

● توطئه قدرت‌های بزرگ علیه «ادیب شیشکلی» رئیس جمهوری سوریه، با کمک عراق شکل گرفت و رهبران بغداد برای اجرای دسیسه‌های خود از وجود طرفداران طرح‌های «هلال خصیب»، «سوریه بزرگ» و «اتحاد دمشق - بغداد» بهره گرفتند.

موسوم به محمود عبدالفتاح به دمشق بود. وی که در مصر به ۱۵ سال حبس و مصادره اموال محکوم گردیده بود، از اصول دموکراتیک و آزادی

ملک سعود

بیان طرفداری می‌کرد و خواستار در پیش گرفتن رفتار غیر سازشکارانه نسبت به بریتانیا بود. تمام درخواست‌های مصر مبنی بر استرداد وی توسط سوریه رد شد. محمود عبدالفتاح پس از چند روز به بغداد رفت و نوری سعید به او تابعیت عراقی داد. مطبوعات سوریه با استفاده از این رویداد فرصت

نگرانی سوریه از موشک‌های «پاتریوت» اسرائیل

■ سوریه از استقرار موشکهای آمریکایی پاتریوت در فلسطین اشغالی، به خاطر مختل کردن توازن قوا در منطقه، به شدت آشفته شده است.

به گزارش خبرگزاری آلمان از دمشق، یک منبع مطلع گفت: سوریه در نظر دارد از دولت آمریکا در مورد آینده این موشکها، بعد از پایان جنگ خلیج فارس، توضیح بخواهد.

سوریه نگران است که موشکهای پاتریوت آمریکایی که اخیراً در اسرائیل مستقر شده‌اند، موشکهای سوریه را که به عنوان وسیله دفاعی اصلی این کشور علیه اسرائیل تلقی می‌شود، خنثی کنند.

بیشتری برای حمله به افسران آزاد یافتند. در همین زمان وابسته نظامی مصر در سوریه متهم به قاچاق پارچه از بیروت به دمشق شد و دستگیر گردید، در حالیکه بعدها معلوم شد، این اتهامات بی‌اساس بوده است.

گسستگی مناسبات میان بغداد و قاهره، «عسلی» نخست وزیر سوریه را به وضع دشواری انداخته بود. وی از عراق کمک‌هایی دریافت کرده و در توطئه علیه شیشکلی شرکت کرده بود ولی حزب او (وطنی) روابط نزدیکی با اردوگاه مصر و عربستان داشت. در حالیکه عسلی سعی بر بیطرفی داشت، دو جناح مخالف هر کدام در جهت اهداف خود بروی فشار می‌آوردند و همزمان با آن، موضوع ریاست جمهوری «قوتلی» نیز مطرح بود. جناح مخالف عراق، با انجام تظاهراتی بوسیله دانشجویان خواستار جلوگیری از اتحاد با «همسایه برده امپریالیست» گردید.

عراق نیز به آسانی دست از توطئه برنمی‌داشت. در ماه ژوئن، چند روز قبل از سقوط حکومت «عسلی»، عراق در صدد برآمد که بمنظور ایجاد اتحادیه هلال خصیب، به سوریه حمله مسلحانه نماید. این موضوع در جریان محاکمات انقلابی عراق (بدنبال کودتای قاسم در ۱۹۵۸) فاش گردید.^(۲۱)

(ادامه دارد)

* زیرنویس

- (۱) - منبع پیشین، ص ۱۰۹
- (۲) - Status que
- (۳) - Patrick Seale Op.cit., P.57
- (۴) - ولیدالمعلم، همان کتاب، ص ۱۰۹
- (۵) - منبع پیشین، ص ۱۱۰
- (۶) - پنج‌مین شوادران، «نفت و قدرتهای بزرگ». ترجمه عبدالحسین شریفیان، (تهران: شرکت سهامی کتابهای جیبی، چاپ اول، ۱۳۵۲)، ص ۳۸۹
- (۷) - Patrick Seale, Op.cit, p.59
- (۸) - Ibid, P.51
- (۹) - ولیدالمعلم، همان کتاب ص ۱۲۰
- (۱۰) - منبع پیشین، ص ۱۱۵
- (۱۱) - Patrick seale, Op.cit., P.7½
- (۱۲) - ولیدالمعلم، همان کتاب، ص ۱۲۶
- (۱۳) - منبع پیشین، ص ۱۲۹
- (۱۴) - همان منبع، ص ۱۴۳
- (۱۵) - patrick Seale, Op.cit., P.108
- (۱۶) - ناصرالدین نشاشیبی، «در خاورمیانه چه گذشت»، ترجمه م.ح.روحانی (تهران: انتشارات توس، ۱۳۵۱)، ص ۱۲۰
- (۱۷) - ناصرالدین نشاشیبی، همان کتاب ص ۹۲
- (۱۸) - ناصرالدین نشاشیبی، همان کتاب ص ۱۲۷
- (۱۹) - «گزارشی در باره جمهوری عربی سوریه» (۱۳۵۲)، ص ۲۰
- (۲۰) - Patrick Seale, Op.cit., P.139
- (۲۱) - وزارة الدفاع «القیاده العامه للقسوات المسلحه» محكمة الشعب، (بغداد: مطبعة الحكومة، ۱۹۵۹)، ص ۴۵۴

فرماندهان نیروهای غربی:

جنگ بر اساس جدول زمان بندی شده متحدین پیش می رود

یکی از رویدادهای مهم و قابل توجه جنگ خلیج فارس در ماه گذشته یورش نیروهای زرهی عراق به شهر خفجی عربستان بود. برخی از خبرگزاریها و مسئولان سیاسی و نظامی این حمله را غافلگیر کننده و شگفت انگیز توصیف کردند که همچنین نشانگر قدرت تحرك نیروهای زمینی عراق است. برای ارزیابی اهمیت این یورش و هدف های آن به چند گزارش خبری کوتاه که در این زمینه تهیه شده، توجه فرمائید:

فرمانده نیروی هوایی آمریکا در خلیج فارس گفت انتظار نداشت که صدام حسین در این مرحله به حمله زمینی علیه خفجی دست بزند.

به گزارش رویتر، وی تهاجم عراق به خفجی را یک تلاش احمقانه برای به دست گرفتن ابتکار عمل در جنگ توصیف کرد و گفت: تصور می کند که این حمله از سرخوردگی صدام حسین سرچشمه می گیرد. این حمله نشان داد که وی هنوز سعی دارد، به هر وسیله ای، ابتکار عمل را در جنگ به دست گیرد.

فرمانده نیروهای انگلیسی در خلیج فارس شروع حمله زمینی نیروهای غربی را موکول به فروپاشی گارد ریاست جمهوری عراق و سایر نیروهای زده این کشور دانست.

به گزارش «بی. بی. سی» وی گفت: پیش بینی زمان مناسب برای آغاز حمله دشوار است، ولی فرماندهان نظامی نیروهای غربی تا مطمئن نشوند که می توانند ارتش عراق را بدون دشواری زیاد شکست دهند، حمله زمینی خود را شروع نخواهند کرد، زیرا نیروهای غربی از تلفات زیاد نیروهای انسانی در جنگ زمینی با ارتش عراق واهمه دارند.

این فرمانده انگلیسی سپس گفت: به عقیده او، صدام وقتی دریابد که جنگ را می بازد، به عنوان آخرین

چاره و از سرنا امیدی، از سلاح های شیمیایی استفاده خواهد کرد و احتمالا، این امر بلافاصله پس از حمله زمینی نیروهای غربی شروع خواهد شد.

وی همچنین گفت: اگر صدام نیروهای خود را در حملات کوچکی مانند حمله به خفجی تلف کند، نیروهای غربی خرسند خواهند شد.

روز دوازدهم بهمن ماه، دان کونل، معاون رئیس جمهوری آمریکا، اعلام کرد: حمله عراق به شهر خفجی عربستان تغییری در استراتژی جنگ نخواهد داد.

رادیو آمریکا با اعلام این مطلب گفت: معاون رئیس جمهوری آمریکا همچنین اظهار داشت که جنگ در خلیج فارس طبق برنامه زمان بندی شده به پیش خواهد رفت.

این رادیو به نقل از معاون رئیس جمهور آمریکا گفت: هنوز زمان حمله زمینی فرا نرسیده و تا زمان شروع حمله زمینی، حملات هوایی علیه عراق ادامه خواهد یافت.

بر اساس گزارشی دیگر، دان کویل، معاون رئیس جمهوری آمریکا گفت: جنگ نیروهای چند ملیتی علیه عراق، در مقایسه با سایر جنگ ها، طولانی نخواهد بود و سال ها ادامه نخواهد یافت.

کویل افزود: به عقیده وی، آمریکا و متحدانش خواهند توانست این جنگ را ظرف چند هفته و یا چند ماه به نتیجه برسانند.

معاون رئیس جمهوری آمریکا که در لندن با خبرنگاران گفتگو می کرد، به تصرف شهر خفجی توسط نیروهای عراقی بهای چندانی نداد و قول داد که صدام حسین رئیس جمهوری عراق نخواهد توانست با دامن زدن به جنگ زمینی جدول زمانی را برای جنگ تعیین کند.

وی افزود: بر اساس استراتژی ما، عجله ای برای آغاز جنگ زمینی وجود ندارد و این استراتژی، که تاکنون موفق بوده است، ادامه نبرد هوایی را تجویز می کند.

معاون رئیس جمهوری آمریکا در باره امکان برهانی کنفرانس صلح گفت: کنفرانس بین المللی صلح چیزی است که رئیس جمهوری عراق خواستار آن است و تصمیم بر آن نیست که به صدام پاداش داده شود.

وی سپس یادآور شد که صدام احتمالا از سلاح های شیمیایی در درگیری استفاده خواهد کرد، زیرا وی در گذشته از این سلاح ها استفاده کرده و گفته است که آنها را به کار خواهد برد.

گزارش اینترفاکس

یک رسانه شوروی می گوید: در نبرد بین نیروهای چندملیتی و عراق برای تصرف شهر خفجی عربستان،

پیش از ۱۵۰۰ سرباز عراقی کشته و حدود ۱۵۰۰ سرباز دیگر عراقی مفقود شده اند.

به گزارش رویتر از مسکو، خبرگزاری مستقل «اینترفاکس» شوروی در گزارشی نوشت: اینترفاکس از منابع کاملا آگاه نظامی (شوروی) اطلاع حاصل کرده است که در عملیات در نزدیکی شهر مرزی خفجی عربستان متجاوز از ۱۵۰۰ سرباز عراق، کشته و تقریبا همین تعداد نیز مفقود شده اند.

روزنامه آمریکایی لوس آنجلس تایمز ۱۴ بهمن ماه نوشت: حمله زمینی نیروهای چندملیتی علیه عراق ممکن است ظرف ۱۰ روز آینده شروع شود.

به گزارش یونایتد پرس، این روزنامه به نقل از یک مقام وزارت جنگ آمریکا یادآور شد: بمبارانهای هوایی تأثیر شدید بر سربازان و تسلیحات نیروی زمینی عراق گذاشته و اگر شرایط جوی یا عامل دیگری برنامه بمبارانهای هوایی را مختل نکند، نیروهای عراقی آنقدر تحلیل خواهند رفت که متحدین بتوانند در عرض ۱۰ تا ۲۰ روز آینده حمله زمینی را آغاز کنند.

به گفته این مقام پنتاگون، حمله زمینی متحدین زمانی آغاز خواهد شد که لطمه وارده به نیروهای عراق به ۵۰ درصد برسد. وی با این حال تأکید کرد که نبرد زمینی «کند» و پرتلفات خواهد بود.

گاردین: عقب نشینی عراق از کویت
عاقبت بدی برای آمریکا دارد

روزنامه انگلیسی گاردین معتقد است که عقب نشینی عراق از کویت عواقب بدی برای آمریکا خواهد داشت.

گاردین نوشت: عقب نشینی عراق خواست های قطعنامه های سازمان ملل را تأمین می کند و ادامه جنگ را برای نیروهای چند ملیتی دشوار می سازد.

به نوشته این روزنامه انگلیسی، اگر صدام عقب نشینی کند، در مقام خود می ماند و با حفظ باقیمانده توان نظامی خود، در جهان عرب ادعای پیروزی خواهد کرد.

■ «تام کینگ»، وزیر دفاع انگلیس نیز اعلام کرد: جنگ غرب با عراق، در صورت عقب نشینی از کویت، نیز پایان نخواهد یافت و باید تا نابودی ماشین نظامی عراق ادامه یابد.

- به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از لندن، تام کینگ گفت: نباید اجازه داد که صدام مثلا با عقب نشینی از کویت، تسلیحاتش را نگهدارد و به محض بازگشت نیروهای نظامی غرب از منطقه خلیج فارس، تجاوز دیگری را آغاز کند.

- سخنان تام کینگ وزیر دفاع انگلیس در مصاحبه با رادیو «بی.بی.سی» یکی از اهداف پنهان شده جنگ نفت را آشکار می کند.

هدف های غرب در جنگ خلیج فارس

■ روزنامه فرانسوی لیبراسیون، پنج روز پس از شروع جنگ خلیج فارس، با اشاره به اینکه هدف های واقعی این جنگ هنوز معلوم نیست، نوشت: تاکنون، جورج بوش رئیس جمهوری آمریکا، فرانسوا میتران رئیس جمهوری فرانسه و جان میجر نخست وزیر انگلیس، به سوئالات مربوط به اهداف غرب در جنگ خلیج فارس پاسخهای واقعی نداده اند.

- نویسنده مقاله با اشاره به اظهارات میتران مبنی بر اینکه «علاوه بر آزادسازی کویت، انهدام قدرت نظامی و صنعتی عراق نیز از اهداف فرانسه است»، نوشت: این در حالیست که چنین ماموریتی به هیچ یک از کشورهای غربی درگیر در جنگ داده نشده است.

- به نوشته لیبراسیون، پس از خاتمه جنگ ایران و عراق، نظام مستقر در خاورمیانه مورد سوال قرار گرفت و حامیان صدام حسین، یعنی کسانی که اکنون علیه او ائتلاف کرده اند، برای جلوگیری از پیروزی انقلاب اسلامی، به صورتی استثنائی اقدام به تجهیز نظامی عراق کردند.

- این روزنامه با طرح این سوال که «آیا اکنون باید عراق را کاملا منهدم کرد؟»، نوشت: دولت آمریکا به هیچ وجه مایل به حذف عراق نیست، بلکه فقط درصدد تضعیف این کشور است.

- لیبراسیون به نقل از کمیسیون دفاع سنای آمریکا نوشت: ما خواهان عراقی هستیم که نتواند کشورهای ضعیف را مورد تهدید قرار دهد، ولی درعین حال عراق باید بتواند از طمع و رزوی قویترین همسایه های خود نیز جلوگیری کند (!)

■ دیک چنی وزیر جنگ آمریکا گفت: نفع درازمدت دنیا در این است که ببیند صدام حسین هرگز نمی تواند دوباره دست به جنگ بزند.

- به گزارش آسوشیتدپرس از واشنگتن، چنی گفت: اگر صدام پس از پایان جنگ خلیج فارس بر سر قدرت بماند، متحدین ممکن است مجازاتهای اقتصادی را ادامه دهند تا وی نتواند ارتش خود را بازسازی کند.

- وی افزود: ارتش عراق قوی است، اما بیشتر توان هسته ای، شیمیایی و میکروبی آن نابود شده است.

- وزیر جنگ آمریکا با اشاره به اینکه زمان مذاکره و دیپلماسی گذشته است و تنها عقب نشینی نیروهای عراق از کویت به جنگ خلیج فارس پایان خواهد داد، افزود: ما علاقه ای به قول و قرار یا تعهد برای عقب نشینی از کویت نداریم. (وزیر دفاع آمریکا این سخنان را در مصاحبه با تلویزیون «ای.بی.سی» عنوان کرد.)

هزینه جنگ خلیج فارس و منافع کشورهای غربی

■ هزینه جنگ خلیج فارس برای آمریکا و متحدانش، در سه ماهه اول سال مسیحی جاری بالغ بر ۶۰ میلیارد دلار خواهد بود.

به گزارش خبرگزاری آلمان از واشنگتن، «مارلین فینزواتر» سخنگوی کاخ سفید با اعلام این خبر گفت: متحدان آمریکا ۴۵ میلیارد دلار از این هزینه را تقبل خواهند کرد.

- وی افزود: بحران خلیج در سال ۱۹۹۰ مبلغ ۱۰ میلیارد دلار هزینه در برداشته که متحدان واشنگتن ۸ میلیارد دلار آنرا پرداخته اند.

- گزارشی دیگر حاکی است: فرانسه، سومین صادر کننده تسلیحات نظامی در جهان، در نتیجه بحران خلیج فارس، طی ماههای آخر سال ۱۹۹۰ میلادی، بیلان تجاری خود را در بخش تسلیحات بهبود بخشیده است. خبرگزاری ایتالیا (انسا)، به نقل از مؤسسه تجارت خارجی فرانسه، گزارش داد: فرانسه در بهار و اوایل

- ادوارد لوتواک یک کارشناس نظامی آمریکایی، در گفتگو با شبکه سوم رادیو دولتی ایتالیا، ضمن اعلام این مطلب، گفت: نیروهای آمریکا و متحدان تازه حال این بخش از اهداف خود را در عراق و کویت منهدم کرده اند و در حال حاضر سرگرم انهدام پناهگاههای ویژه و هواپیماهای عراقی هستند.

- وی گفت: پناهگاههای هواپیماهای عراقی به وسیله سلاح هایی که قدرت به خصوصی دارند، مورد هدف قرار می گیرند.

- این کارشناس نظامی افزود: عراقی بیش از ۶۰۰ هواپیمای جنگنده دارد و پناهگاههای آنان باید تک تک مورد حمله قرار گیرد.

- وی همچنین پیش بینی کرد که حمله زمینی آمریکا علیه عراق اوائل فوریه (۱۲ بهمن به بعد) آغاز می شود. وی گفت: اکنون زمان برای حمله زمینی مناسب نیست و آمریکا و متحدان باید قبل از آغاز حمله به بمبارانهای خود ادامه دهند.

- به گفته ادوارد لوتواک، آمریکا از سلاح های اتمی در حمله زمینی استفاده نخواهد کرد.

■ روزنامه لبنانی «السفیر» یکی از نتایج اصلی جنگ در خلیج فارس را تثبیت سلطه آمریکا بر اروپا دانست. السفیر نوشت: هدف آمریکا از اعلام جنگ علیه عراق، علاوه بر خرد کردن ماشین جنگی صدام، تسلط یافتن بر اروپا، از طریق سیطره به نفت خلیج فارس است که می توان از آن به عنوان اهرمی اساسی در تشکیل یک نظام جدید بین المللی استفاده کرد.

اروپای متحد که در سال ۱۹۹۲ تشکیل خواهد شد، بخشی از این نظام جدید بین المللی است و از نقطه نظر استراتژیک، تسلط بر آن برای آمریکا حیاتی است.

رقم مذکور در سال ۸۹ برابر با پنج میلیارد و ۲۱۰ میلیون دلار بوده است.

- از سوی دیگر، روزنامه «لوکتیدین دوپاری»، چاپ پاریس، در سرمقاله خود، ارزش تجهیزات مورد استفاده در جنگ خلیج فارس را یک هزار میلیارد دلار برآورد کرد و نوشت: این «گرانترین جنگ» در تاریخ است.

- لوکتیدین با تاکید بر این که این مبلغ معادل مجموع بدهیهای کشورهای جهان سوم است، نوشت: ارزش تقریبی تجهیزات نظامی فرانسوی در عملیات «توفان صحرا» یکصد میلیارد فرانک (تقریباً بیست میلیارد دلار) است.

این روزنامه یادآور شده است که هزینه هر بار عملیات هواپیماهای جاگوار فرانسوی در جنگ خلیج فارس بالغ بر ۲۵ میلیون فرانک است.

- به نوشته لوکتیدین، بعید نیست که از این پس هرکس برای مداخله در یک جنگ جدید با چنین قیمتی تردید کند.

- این روزنامه سپس با اشاره به این که امکان جنگیدن در دسترس هردیکتاتوری نیست، نوشت: فروشندگان سلاح بی شک با توجه به بدهی های بجا مانده از سوی عراق، در مورد فروش تجهیزات به مشتریان بالقوه بیش از پیش تأمل خواهند کرد.

■ جان میجر نخست وزیر انگلیس گفت: هدف از عملیات علیه عراق، بیرون راندن عراق از کویت، بازگرداندن دولت مشروع کویت به این کشور و دفاع از مقام و نفوذ سازمان ملل است.

- به گزارش رادیو «بی.بی.سی»، وی این سخنان را خطاب به مردم انگلستان ایراد کرد و افزود: نیروهای متحدین بدنبال تجزیه عراق یا تحمیل دولتی به مردم عراق نیستند.

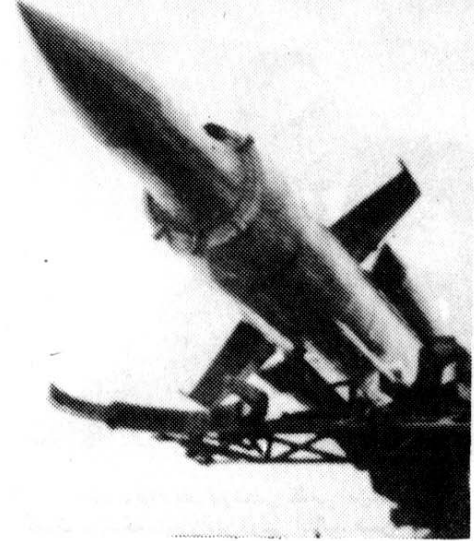
وی در ادامه سخنان خود که از تلویزیون انگلستان پخش شد هشدار داد نمی تواند تعهد کند که در چه مدت این عملیات به اهداف خود می رسد، اما در مورد موفقیت آن اطمینان دارد.

■ ده روز پس از حمله نیروهای چندملیتی به عراق برای نابودی تاسیسات نظامی و صنعتی این کشور، یک کارشناس نظامی آمریکا اعلام کرد که نیروهای متحدین تاکنون حدود ۶ هزار و ۵۰۰ هدف از ۳۰ هزار «هدف استراتژیک» عراق را منهدم کرده اند.

تا پستان سال ۹۰ تراز مثبت صنایع نظامی را تقریباً به ۳۸۲ میلیون دلار، در ماه اکتبر (مهر و آبان) به ۴۹۵ میلیون دلار و در ماه نوامبر (آبان و آذر) به ۷۴۷ میلیون دلار رسانده است.

بر اساس این گزارش، بیلان کلی صنایع نظامی فرانسه در سال ۹۰ حدود پنج میلیارد و ۳۹۰ میلیون دلار بوده است.

- دکونیار آنگاه در مورد اینکه «آیا سازمان ملل قصد دخالت و متوقف کردن جنگ را دارد؟» گفت: فراموش نکنیم که این عملیات در چارچوب قطعنامه شورای امنیت انجام می‌شود و در مقطع کنونی، کاری از دست من بر نمی‌آید، زیرا تمام درخواستهای من از سوی عراق بی پاسخ گذاشته شد.

■ یوگسلاوی، رئیس جنبش عدم تعهد، «از درد و رنج ناشی از حملات مداوم و تحریک‌آمیز موشکی عراق در اسرائیل» ابراز تأسف کرد.

تانیوگ، خبرگزاری دولتی یوگسلاوی، به نقل از یک بیانیه وزارت خارجه این کشور، اعلام کرد: این حملات می‌تواند به اوجگیری جنگ خلیج فارس و توسعه خطرناک آن با عواقب غیرقابل پیش‌بینی، منجر شود.

■ اسحق شامیر نخست وزیر رژیم اسرائیل گفت: اگر صدام حسین رئیس جمهوری عراق از سلاح

■ تاس، خبرگزاری دولتی شوروی، در تفسیری پیرامون عواقب حمله موشکی عراق به تل‌آویو، ضمن وحشیانه و غیر عادلانه توصیف کردن این اقدام بغداد نوشت: شوروی تمایل ارتش اسرائیل به مجازات بغداد را درک می‌کند، اما چنین اقدامی به معنی گرفتار شدن اسرائیل در بازی تحریک‌آمیز رهبری عراق خواهد بود. - به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از مسکو، تاس با اشاره به اینکه هرگونه واکنش نظامی اسرائیل در قبال حملات موشکی عراق، به استفاده تل‌آویو از محدوده هوایی اردن و سوریه خواهد انجامید، نوشت: چنین اقدامی ممکن است به بروز درگیری‌های فوق‌العاده شدید، با نتایج غیر قابل پیش‌بینی، بیانجامد. - تاس به اشاره به اینکه هیچ کس از وارد شدن اسرائیل در جنگ خلیج فارس استقبال نمی‌کند، افزود: چنین اقدامی زبان‌هایی جبران‌ناپذیر به اتحاد نیروهای چند ملیتی و نقش کلیدی کشورهای مهم عربی در این

دستاوردهای عراق از حمله‌های موشکی علیه اسرائیل

شیمیایی علیه اسرائیل استفاده کند، زندگی شخص خود را به خطر انداخته است.

شامیر که سخنانش از رادیو اسرائیل پخش شد، افزود: اقدام صدام به استفاده از سلاح شیمیایی علیه اسرائیل سلامت مردم کشورش را به شکلی جدی و خطرناک با خطر مواجه خواهد کرد.

- اسحق شامیر هیچ‌ذکری از وسایلی که می‌تواند این خطر را برای صدام و یا عراق ایجاد کند، به میان نیاورد.

■ یک مشاور نظامی پیشین دولت فرانسه اعلام کرد: اقدام شگفت‌انگیزی که صدام انجام خواهد داد، احتمالاً حمله به اسرائیل به وسیله هواپیماهای «میگ ۲۹» با جنگ افزار شیمیایی خواهد بود.

بخش فرانسوی رادیو اسرائیل با اعلام این مطلب، به نقل از وی، افزود: نیروهای غربی علیرغم حملات گسترده خود نتوانسته‌اند این هواپیماها را منهدم کنند.

آلمان به ترکیه موشک «رولاند» می‌دهد

■ ارسال موشکهای «رولاند» از سوی آلمان، در چارچوب کمکهای این کشور به ترکیه، آغاز شد.

به گزارش رادیو ترکیه: به گفته مقامات وزارت دفاع آلمان در بن، نخستین محموله از این موشکها که شامل هشتاد فروند موشک می‌باشد، با ۲۰۰ پرسنل نظامی با یک فروند هواپیما به ترکیه ارسال شده است. موشک «رولاند» که ساخت مشترک آلمان و فرانسه می‌باشد، ۱۶ کیلومتر برد دارد.

رابطه وارد خواهد ساخت.

- این خبرگزاری همچنین یادآور شده است که رژیم اسرائیل در استفاده از تجهیزات ضد موشکی خود برای انهدام موشکهای شلیک شده از سوی عراق ناتوان بوده است.

■ جورج بوش، رئیس جمهوری آمریکا، با انتقاد از حمله موشکی عراق علیه اسرائیل، اعلام کرد: موفقیت عملیاتی که علیه حکومت بغداد آغاز شده، نیاز به زمان بیشتری دارد.

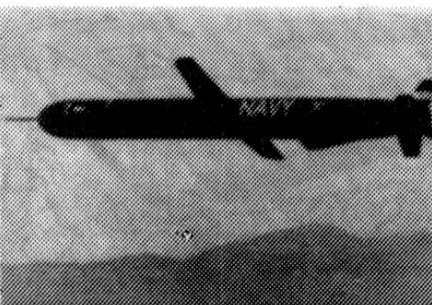
به گزارش واحد مرکزی خبر، به نقل از رادیو آمریکا، جورج بوش در بیانیه‌ای گفت: دو نکته را باید در این میان در نظر داشت: عملیاتی که علیه عراق آغاز شده، نیاز به وقت بیشتری دارد، زیرا صدام حسین تمامی منابع عراق را در یک دهه صرف ساختن ماشین جنگی کرده است که یک شبه از میان نمی‌رود.

نکته دیگر اینکه: می‌خواهم خشم خود را از یک تجاوز دیگر صدام ابراز کنم و آن حمله به اسرائیل است. وی سپس ضمن تشکر از خویشتن‌داری اسرائیل گفت: این خویشتن‌داری اسرائیل در جهت منافع آمریکاست.

■ خاور پرز دکونیار دبیر کل سازمان ملل در گفتگویی با خبرنگاران، با اشاره به حمله موشکی عراق به اسرائیل گفت: من از این حمله بسیار ناراحت و نگران هستم؛ زیرا اسرائیل دخالتی در این بحران ندارد و چنین عملاتی می‌تواند به گسترش جنگ در منطقه بیانجامد. ثانیاً حمله به افراد غیر نظامی از نظر من کاملاً مردود است.

- وی سپس از رژیم اسرائیل خواست که حداکثر خویشتن‌داری را از خود نشان دهد.

وی در مورد حمله موشکی عراق به عربستان نیز گفت: حداقل، عربستان یکی از طرفهای درگیر در این بحران است، ولی به عنوان دبیرکل سازمان ملل من نمی‌توانم از بروز جنگ و خشونت در هر نقطه از جهان خشنود باشم.

■ عاقبت حمله‌های موشکی عراق علیه اسرائیل چه خواهد بود؟ آیا عراق می‌تواند پای اسرائیل را آشکارا به جنگ خلیج فارس بکشد؟

گزارشی که پس از این مقدمه می‌خوانید بیانگر آن است که این حملات نه تنها تأثیر قابل ملاحظه‌ای بر ائتلاف نیروهای متحدین علیه عراق نداشته، بلکه باعث مظلوم‌نمایی رژیم صهیونیستی و دستاویزی برای کوبیدن بیرحمانه تأسیسات اقتصادی و صنعتی عراق و همچنین بباران مردم بی‌دفاع و مظلوم این کشور شده است.

■ حملات موشکی عراق به اسرائیل، علیرغم سیاست خارجی آمریکا که به دلیل حساسیت شرایط کشورهای اسلامی سعی در کوچک جلوه دادن آن دارد، در سطح رسانه‌های گروهی این کشور ابعاد وسیعی به خود گرفته است. شبکه‌های تلویزیونی آمریکا از بدو شروع این حملات اخبار آنرا در راس برنامه‌های خبری خود قرار دادند و با پخش دهها گزارش تصویری، از این حملات به عنوان جنایتی علیه غیر نظامیان کشوری که به هیچ‌وجه در بحران خلیج فارس دخالت ندارد، یاد کردند.

این شبکه‌ها که وجه مشترک تمامی گزارش‌های آنها مظلوم‌نمایی دولت اسرائیل است، تا آنجا پیش رفتند که تأثیر روانی این حملات را بر کودکان اسرائیلی مورد بررسی قرار دادند.

مثلاً شبکه تلویزیونی «ای.بی.سی» آمریکا گزارشی را پخش کرد که در آن کودکان با نصب ماسکهای شیمیایی بر روی صورت خود در پناهگاه جمع شده بودند.

مجری این برنامه گفت: کودکان اسرائیلی اکنون شرایط سخت زندگی در اسرائیل و همزیستی با اعراب را می‌آموزند.

■ وزارت امور خارجه شوروی با انتشار بیانیه‌ای، از اسرائیل خواست که در مقابل حملات موشکی عراق بردباری نشان دهد.

در این بیانیه، حمله موشکی عراق به چند شهر اسرائیل اقدامی برای افزایش آتش جنگ در منطقه خاورمیانه توصیف و با اشاره به مخالفت شوروی با گسترش جنگ در خاورمیانه آمده است: اگر جنگ خلیج فارس به جنگ دیگری با ابعاد تازه تبدیل شود، عواقب آن برای مردم منطقه بسیار خطرناک خواهد بود. این بیانیه سپس از رهبران کشورهای عرب خواسته است که شکیبا باشند و اجازه ندهند صدام آنها را به میدان جنگ با اسرائیل بکشد.

نقش شرکت‌های انگلیسی در ساخت موشک‌های دوربرد (اسکاد)

■ هفته نامه انگلیسی «ساندی تایمز» نوشت: شرکت‌های انگلیسی در کمک به ساخت موشک‌های دوربرد «اسکاد» توسط عراق نقش عمده‌ای داشته‌اند و در این زمینه میلیون‌ها پوند تجهیزات و کمک فنی در اختیار عراق گذاشته‌اند.

- به نوشته این هفته نامه، ماموران گمرک انگلیس اینک مشغول تحقیق درباره نقش این کشور در افزایش کارائی سیستم موشک‌های اسکاد عراق و معاملات غیر قانونی شرکت‌های انگلیسی با عراق هستند و بر این اساس، مدیر اجرایی شرکت «ماتریکس چرچیل» را که نقش عمده‌ای در ماجرا داشته، مورد بازجویی قرار داده‌اند.

- گزارش ساندی تایمز حاکی است: شرکت‌های «موجسبول» و «بایمک» در سالهای ۱۹۸۹ و ۱۹۹۰ تجهیزات برای بهبود بدنه و مخزن سوخت موشک‌های اسکاد عراق در اختیار این کشور قرار داده‌اند.

- این هفته نامه نوشت: بعد از آنکه شوروی از دادن موشک دوربرد اسکاد به عراق خودداری کرد، صدام حسین در سال ۱۹۸۸ برای افزایش برد موشک‌های عراق به شرکت‌های انگلیسی روی آورد، زیرا وی به موشکی نیاز داشت که تا ۶۵۰ کیلومتر برد داشته باشد و به تهران و تل‌آویو برسد.

- در تائید این گزارش، «جیم بارتالیمیو» مدیرعامل شرکت ماتریکس چرچیل که در بغداد مستقر بود، اخیراً اعتراف کرد که وی در اوایل سال ۱۹۸۹ بر اساس تجهیزات مهندسی انگلیسی، برای استفاده در پروژه‌های نظامی عراق، نظارت داشته است. عراق، شرکت ماتریکس چرچیل را که در شهر «کاونتری» انگلیس است، در سال ۱۹۸۷ خریداری کرده بود.

به نوشته ساندی تایمز، «اولیور کاروتز»، یکی از مهندسان شرکت ماتریکس - چرچیل اعتراف کرد که ماشین‌های مورد استفاده در پروژه‌های نظامی عراق را سرویس کرده، اما از کاربرد نظامی این ماشین‌ها اطلاعی نداشته است.

از سوی دیگر، روزنامه انگلیسی گاردین نوشت: بیست شرکت انگلیسی در تقویت ماشین جنگی صدام حسین سهیم بوده‌اند و این شرکت‌ها تکنولوژی ساخت موشک، رادار و ابزار کامپیوتری به عراق داده‌اند.

- این روزنامه نوشت: در اولین سال‌های جنگ ایران و عراق، برخی از وزرای انگلیس دائماً به بغداد سفر می‌کردند و پاک‌های بهای نفت، دولت مارگارت تاچر اولین گام‌ها را برای اعطای اعتبار صادراتی از سوی انگلیس به عراق برداشت.

فرار یهودیان مراکش

■ ده‌ها تن از یهودیان مراکش ماه گذشته از این کشور خارج شدند. روزنامه اسپانیایی «ایندپندنته» با درج این مطلب نوشت: دلیل مهاجرت این یهودیان وحشت آنها از خشم مسلمانان تندروی مراکش است. - به نوشته این روزنامه، حداقل بیست یهودی مراکشی به جبل الطارق رفته‌اند و سی تن دیگر نیز به شهر اسپانیایی «سنوتا» مهاجرت کرده‌اند، زیرا با شروع جنگ خلیج فارس و تهدیدهای افراطیون مراکش، ترس زیادی در یهودیان به وجود آمده است. این در حالی است که اخیراً دو کارشناس فرانسوی در شهر کازابلانکا مراکش کشته شدند. یهودی‌های متقیم مراکش همچنین از رفتن فرزندان‌شان به مدرسه جلوگیری می‌کنند

مقام‌های نظامی آمریکا:

۷۵۰ دستگاه تانک عراق نابود شده است

□ ژنرال نیل: خطر موشک‌های «اسکاد»
با حمله‌های هوایی بی‌درپی بر طرف شده
است

■ ژنرال توماس کلی، رئیس عملیات در ستاد مشترک ارتش آمریکا اعلام کرد: حداقل ۶۰۰ دستگاه تانک عراقی توسط هواپیماهای نیروهای متحد منهدم شده‌اند.

- به گزارش خبرگزاری فرانسه از واشنگتن، وی گفت: ما شمارش روزانه در این مورد انجام نمی‌دهیم، اما دقیق‌ترین ارزیابی که توسط نیروهای متحد در منطقه انجام شده، حاکی از آن است که بیش از ۶۰۰ دستگاه تانک عراقی منهدم شده‌اند.

- وی نوع تانک‌های منهدم شده را مشخص نکرد، اما خاطر نشان کرد که این تعداد خودروهای زرهی گارد ریاست جمهوری را نیز در بر می‌گیرد.

- خبرگزاری فرانسه می‌افزاید: پیش از آغاز جنگ، بر اساس ارزیابی‌های کارشناسان غربی، عراق حدود ۴۲۰۰ دستگاه در اختیار داشت که اکثر آنها ساخت شوروی هستند.

- ژنرال کلی از سوی دیگر تعداد نظامیان آمریکایی را که در حال حاضر در عملیات منطقه خلیج (فارس) شرکت دارند ۵۰۵۲۲۸ نفر اعلام کرد.

- وی در بخش دیگری از سخنانش، با تأکید بر این که اردن تهدیدی نظامی برای ائتلاف ضد عراق به شمار نمی‌رود، افزود: نیروهای سوریه در جریان درگیری با نیروهای عراقی به خوبی عمل کرده‌اند.

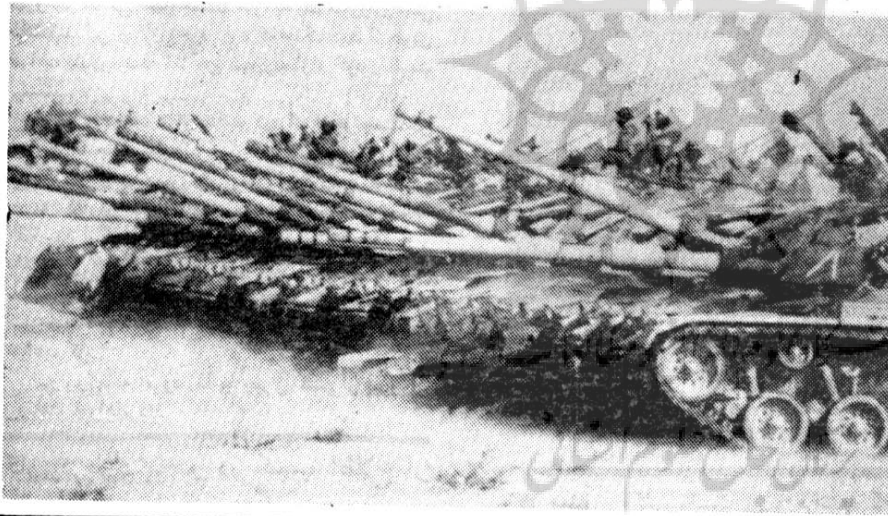
از سوی دیگر، ژنرال رابرت نیل، سخنگوی ستاد فرماندهی نیروهای آمریکا در عربستان، ادعا کرد: با تمرکز بمباران‌های اخیر جنگنده‌های آمریکا و متحدانش مجموعاً تعداد ۷۵۰ تانک عراقی نابود شده است.

- وی در مصاحبه‌ای در ریاض گفت: فقط در یک روز تعداد ۲۵۰۰ مأموریت پرواز علیه مواضع عراقی‌ها در عراق و کویت صورت گرفته و مجموع این پروازها از آغاز جنگ به ۵۷ هزار رسیده است.

- ژنرال نیل گفت: اکثر راه‌های مواصلاتی و پل‌های داخل عراق هدف بمباران دقیق جنگنده‌های نیروهای متحدین قرار گرفته و نیروهای عراقی به شدت صدمه دیده‌اند.

- شبکه تلویزیونی «سی.ان.ان.» به نقل از منابع آگاه نظامی افزود: جنگ تمام عیار زمینی نیروهای آمریکا و متفقین تا قبل از پایان ماه فوریه علیه عراق شروع خواهد شد.

- ژنرال نیل گفت: خطر موشک‌های «اسکاد» با حملات بی‌پایه جنگنده‌های آمریکایی و متفقین تقریباً بر طرف شده و ارتش عراق تقریباً ۳۲۵۰ دستگاه تانک بیشتر ندارد.

کشور)، با یادآوری جنگ ایران و عراق، درباره درستی اعمالی که آمریکا اکنون علیه عراق انجام می‌دهد، ابراز شک و تردید کرد.

به گفته وی، اعمال آمریکا، با هدف «تنبیه متجاوزی که نظم بین‌المللی را برهم زده است»، در صورتی درست می‌بود که این کشور در موارد مشابه نیز چنین می‌کرد. وی که سردبیر نشریه بررسی امور بین‌المللی است، می‌نویسد: صدام حسین جنگی را علیه ایران آغاز کرد. با این حال، قدرت‌های بزرگ و سازمان ملل گویا این ضرورت را احساس نکرده بودند که او را متجاوز بنامند و برای این تجاوز تنبیه کنند... علیرغم این حقیقت، آنها وی را مسلح کردند و در بسیاری موارد، در جنگ یاری دادند. بنابراین، تعداد کمی اکنون باور می‌کنند که وجدان انسانی ناگهان در مورد کویت بیدار شده است! به نظری، مسئولیت آغاز جنگ برعهده صدام است که به خاطر جاه‌طلبی، اندیشه رهبری جهان عرب را در سر می‌پروراند.

«گناه» جهان متمدن!

■ الی ویزل، برنده جایزه صلح نوبل، در مصاحبه‌ای با روزنامه فرانسوی فیگارو، با اشاره به استفاده صدام حسین از سلاح شیمیایی علیه اکراد و ایرانی‌ها، بی‌تفاوتی دنیای متمدن را به عنوان يك «گناه» توصیف کرد و گفت: عدم واکنش دنیای متمدن به هنگام استفاده صدام حسین از گازهای شیمیایی علیه اکراد و ایرانی‌ها بیش از يك اشتباه، بلکه يك «گناه» بود.

وی افزود: دنیای متمدن بایستی از همان زمان علیه این اعمال کشنده فریاد برمی‌آورد و صدام حسین راه مرتکب «جنایت علیه بشریت» تلقی می‌کرد.

- وی افزود: از آنجا که صدام حسین به خاطر استفاده از سلاح شیمیایی مجازات نشده، گمان می‌کند که همچنان «اجازه استفاده» از این نوع سلاح‌ها را دارد. - از سوی دیگر، رانکو پتکوویچ، يك مفسر سرشناس یوگسلاوی (و بسیار نزدیک به وزارت خارجه این

وزیر جنگ آمریکا، عراق را از کاربرد سلاح شیمیایی برحذر داشت

*دیك چنی، وزیر جنگ آمریکا، صدام حسین رئیس جمهوری عراق را از کاربرد سلاح های شیمیایی در جنگ خلیج فارس بر حذر داشت. به گزارش خبرگزاری آلمان از واشنگتن، وی در مصاحبه با تلویزیون «سی. ان. ان» گفت: صدام باید محتاط باشد، زیرا این امکان وجود دارد که اسرائیل با سلاح های غیر متعارف به عراق پاسخ دهد.

- چنی افزود: عدم اطمینان در مورد قدرت اسرائیل صدام حسین را تاکنون از برتاب سلاح های شیمیایی به این کشور باز داشته و شاید وی این سلاح ها را برای آینده ذخیره کرده است. وزیر جنگ آمریکا گفت: صدام می داند که اگر به سلاح های شیمیایی متوسل شود، این کار به معنای وارد شدن سلاح های مخرب تر در جنگ است و این امکان وجود دارد که اسرائیل این کار را با سلاح های غیر متعارف تلافی کند.

چنی گفت: ما باید فرض را بر این بگذاریم که صدام حسین در یک لحظه از سلاح های شیمیایی استفاده خواهد کرد و باید برای آن آماده باشیم.

وی سپس هشدار داد: صدام حسین باید در مورد چگونگی حملاتش علیه اسرائیل محتاط باشد، زیرا ما راه های گوناگون مقابله را نفی نمی کنیم و رئیس جمهوری آمریکا توانایی های متعددی برای نشان دادن واکنش دارد.

وی همچنین در مورد تاکتیک های نظامی عراق گفت: نیروهای عراقی مایل هستند ما را به یک مبارزه زمینی بکشانند. این امکان وجود دارد که جنگ فقط از طریق هوا به پایان برسد؛ اما این تنها راه آزاد کردن کویت نیست.

از سوی دیگر، عراق تاکید کرد که از هر وسیله ای برای ادامه جنگ علیه نیروهای چند ملیتی تحت رهبری آمریکا تا رسیدن به پیروزی نهائی، استفاده خواهد کرد. به گزارش آسوشیتدپرس از بغداد، روزنامه القادسیه ارگان وزارت دفاع عراق نوشت: رهبری و ملت عراق کشورشان را تسلیم دشمن نخواهند کرد و ما تا آنجا که توان داریم، از هرگونه سلاح، از کارد آشپزخانه گرفته تا سلاح های بسیار مخرب، استفاده خواهیم کرد.

این روزنامه افزود: ما به چیزی کمتر از پیروزی رضایت نخواهیم داد.

کاربرد مواد مخدر در کسب اطلاع از اسرای جنگی

*راديو كلن در يك برنامه خبری اعلام کرد: یکی از اسرای جنگی سابق آمریکا، که متخصص اعصاب و روان است، در مورد احتمال شکنجه خلبانان آمریکایی در عراق گفت: گرچه دقیقاً نمی توان در این مورد اظهار نظر کرد، ولی این واقعیت دارد که با استفاده از مواد مخدر و یک رشته روشهای کسب اطلاع، می توان اسراء را به حرف آورد.

- وی افزود: باید قبول کرد که اسرای جنگی در برابر اعمال چنین روشهایی تاب مقاومت ندارند. به نظر وی، همه اسرای جنگی آمریکا که در تلویزیون عراق نشان داده شدند، این برداشت را به دست می دادند که آنها تحت تأثیر مواد مخدر قرار دارند: گفتار و حالت قیافه آنها این احتمال را تقویت می کرد. - به گفته وی، عراقیها در جنگ ۸ ساله خود با ایران، تجارب وسیعی در زمینه شیوه های شکنجه و کاربرد مواد مخدر کسب کرده اند.

هشدار کارشناسان آلمانی در مورد آلودگی

خاک عراق

■ به گفته کارشناسان آلمانی، بخش های بزرگی از خاک عراق احتمالاً به شدت آلوده شده است و پس از جنگ، عراق تا مدتها «صحرایی مسموم» خواهد بود. - به گزارش خبرگزاری تانیوگ، یک روزنامه آلمانی به نقل از کارشناسان محیط زیست نوشت: خاک اطراف راکتورهای هسته ای که هدف بمبارانهای نیروهای غربی قرار گرفته، با تشعشع رادیو اکتیو آلوده شده است. این کارشناسان افزودند مطمئناً، مردم بسیاری بر اثر انتشار مواد شیمیایی سمی خواهند مرد.

سرخسنگی پنتاگون: آمریکا جنگنده های عراقی مستقر در ایران را تحت نظر دارد

■ سرخسنگی ستاد مرکزی عملیاتی پنتاگون اعلام کرد: آمریکا به طور مستمر جنگنده های عراقی مستقر در خاک ایران را تحت نظر دارد.

ژنرال توماس کلی در یک مصاحبه مطبوعاتی گفت: ایرانیان اعلام کرده اند که اجازه پرواز به این جنگنده ها را نخواهند داد و ما در این مورد تضمین دولت جمهوری اسلامی ایران را داریم.

وی سپس در مورد حمله جنگنده های آمریکایی به چندین دستگاه کامیون سنگین اردن در جاده بغداد - امان، در خاک عراق، گفت: ما هیچ قصدی برای حمله به افراد و هدف های غیرنظامی نداریم، ولی از حرکت یک تریلر در شب با سرعت ۱۵ کیلومتر و با چراغ خاموش به سادگی نمی توان گذشت، زیرا این جاده محل شلیک موشک های زمین به زمین عراق به سمت اسرائیل است. وی افزود: حتی اگر این تریلرها حامل نفت و سوخت به خاک اردن باشند، این اقدام خلاف قطعنامه های شورای امنیت محسوب می شود.

ناپذیری اعمال خواهد کرد و سهم غیرقابل اجتنابی در سیاست های بازسازی و توسعه خواهد داشت.

۵ میلیون نفر خواهان ترك شوروی هستند

■ يك روزنامه چاپ آمریکا نوشت: به علت وجود شرایط ناهنجار سیاسی و اقتصادی در شوروی، حداقل پنج میلیون نفر از شهروندان این کشور خواهان مهاجرت به کشورهای غربی هستند.

- روزنامه «واشنگتن پست» نوشت: ولادیمیر شرباکوف، دبیر کل کمیته کار و امور اجتماعی شوروی، از نمایندگان ۳۴ کشور شرکت کننده در «کنفرانس مهاجرت شرق و غرب» که در وین پایتخت اتریش برگزار شد، درخواست کرد که با همکاری های لازم با شوروی، از میزان سختیهای که ممکن است برای این مهاجرین پیش آید، بکاهدند.

- واشنگتن پست نوشت: با تصویب قانون جدید مهاجرت در شوروی، پیش بینی می شود که در سال جاری بین ۱/۵ تا ۲ میلیون نفر از شهروندان شوروی به غرب مهاجرت کنند.

نقش اروپا در تعیین نظام جدید

بین المللی

■ میشل روکار، نخست وزیر فرانسه، گفت: هنگامی که جنگ خلیج فارس پایان یابد، اروپا برای تعیین نظم بین المللی جدید، نفوذ ویژه (غیرقابل جایگزین) خود را اعمال خواهد کرد.

به گزارش خبرگزاری فرانسه، روکار این مطلب را در پیامی خطاب به کنفرانس سالانه اقتصاددانان جهان (متشکل از شخصیت های دولتی و بازرگانی از سراسر جهان) که در شهر «لاوس» سوئیس تشکیل شده بود، عنوان کرد.

وی در این پیام یاد آورد: در تمامی چشم اندازهایی که می توان برای بعد از جنگ ترسیم کرد، اروپا به دلیل روابطش با کشورهای حوزه مدیترانه و دگرگونی های اروپای مرکزی و شرقی، به ایفای نقش درجه یک خواهد پرداخت.

- وی افزود: بدون آنکه ضرورت روابط نزدیک میان سایر کشورها در تمام جهان مورد انکار قرار گیرد، اروپا برای تعیین توازن جدید بین المللی، نفوذ جایگزین

تهدیدات عراق؛ بهانه‌ای برای فرستادن کمک‌های عظیم به اسرائیل

* میتران: فرانسه فقط سلاح‌های متعارف به عراق فروخته است

* گنشر خواستار حرکت قاطع علیه «بازرگانان مرگ» که مسئول صدور سلاح‌های غیر قانونی به عراق هستند، شد

* «هانس دیتريش گنشر، وزیر امور خارجه آلمان، شرکت‌های «جنایت‌کاری» را که به کشور عراق در دست یافتن به سلاح‌های شیمیایی کمک کرده‌اند، شدیداً محکوم کرد و خواستار «اقدامات جدی» برای جلوگیری از صدور سلاح‌های غیر قانونی شد.

به گزارش خبرگزاری فرانسه از بن، وی که در مصاحبه با رادیو «هس» سخن می‌گفت، اظهار داشت خود را در «خشم و تلخ‌کامی» یهودیان سهیم می‌داند. وی افزود: پس از آنچه که از سوی آلمان برسر یهودیان آمد، عکس‌العمل آنها نسبت به کمک احتمالی آلمان برای ساختن سلاح‌های شیمیایی از سوی دشمن خوبی اسرائیل قابل درک است.

بنابراین گزارش، گنشر در مورد تعهد آلمان برای دفاع از ترکیه، در صورت حمله عراق به این کشور گفت: هیچ‌کس نباید در صحت و اطمینان به وحدت آلمان با شرکایش تردید کند.

با این حال، وزیر امور خارجه آلمان معتقد است: تورگوت اوزال رئیس جمهوری ترکیه آشکارا اطمینان نداده است که ادعائی در مورد خاک عراق ندارد.

وی افزود: پس از مذاکرات متعدد که در ترکیه صورت گرفت، روشن شد که این موضوع مهم و در خور توجه است.

گزارشی دیگر حاکی است: هانس دیتريش گنشر، وزیر امور خارجه آلمان، خواستار حرکت قاطع علیه «بازرگانان مرگ» که مسئول صدور سلاح‌های غیر

قانونی به عراق هستند، شد. - به گزارش خبرگزاری آلمان از بن، گنشر در مقاله‌ای در روزنامه «ولت ام سونتاک» نوشت: از اینکه دولت آلمان صدور سلاح به عراق را به مدت سی سال ممنوع کرده، آرامش خیال کمی حاصل می‌شود.

- گنشر افزود: حقیقت این است که سود جویان بی‌احتیاط آلمانی، بطور غیر قانونی، به تولید گازهای سمی در عراق کمک کرده‌اند.

وی سپس گفت: آلمان به متحدینش وفادار است و به خاطر مسئولیت اخلاقی و تاریخی، در کنار اسرائیل می‌ماند.

از سوی دیگر، فرانسوا میتران، رئیس جمهوری فرانسه، در یک تماس تلفنی با جیم هرزوک رئیس رژیم صهیونیستی، تأکید کرد که فرانسه فقط سلاح‌های متعارف به عراق فروخته است.

- به گزارش خبرگزاری فرانسه از بیت المقدس، در بیانیه‌ای که در بیت المقدس در این مورد منتشر شد، آمده است: میتران تأکید کرد که ما همواره و علیرغم فشارهای دائم برای راه‌اندازی مجدد تجهیزات غیر متعارف عراق، با این اقدام مخالفت کرده‌ایم.

- وی، با این سخنان، به درخواست‌های مکرر عراق برای مرمت راکتور هسته‌ای «آزیرک» که در ماه ژوئن ۱۹۸۱ توسط هواپیماهای اسرائیل بمباران شد، اشاره کرده است.

میتران همچنین به سخنان نمایندگان پارلمان اسرائیل در مورد مسئولیت مستقیم فرانسه در تأمین موشک‌های عراق اعتراض کرد و گفت: همه می‌دانند که موشک‌های «اسکاد» ساخت شوروی است.

- براساس این بیانیه، هرزوک نیز یادآور شد: همه، از جمله فرانسه، مقادیر قابل توجهی سلاح به

عراق فروخته‌اند و باعث شده‌اند که عراق بنیه نظامی کنونی را پیدا کند.

- وی افزود: ما برخی از رهبران اروپائی را می‌بینیم که آماده مصالحه با این دیکتاتور هستند. دیکتاتوری که در استفاده از سلاح‌های شیمیایی تردیدی به خود راه نداده است.

- از سوی دیگر، به گزارش آسوشیتدپرس، روزنامه سوری تشریح در سرمقاله خود نوشت: آلمان و سایر کشورهای غرب، تهدیدات عراق علیه اسرائیل را بهانه‌ای برای ارسال کمک‌های عظیم به اسرائیل قرار داده‌اند.

- به نظر ارگان دولت سوریه، موشک‌های عراق تهدیدی علیه اسرائیل محسوب نمی‌شوند و حملات موشکی، موازنه قدرت را در منطقه تغییر نمی‌دهد: این موشک‌ها بیشتر از آن که آتش بها کنند، دود تولید می‌کنند.

- تشریح نوشت: اسرائیل با یادآوری این موضوع که یهودیان از دست نازیها چه کشیده‌اند، به یک شیوه شناخته شده برای باجگیری از آلمان توسل جسته است.

- تشریح تأکید کرد که کمک نظامی غرب تلاش‌هایی را که در راستای برقراری یک صلح عادلانه در منطقه انجام می‌گیرد، تضعیف و اسرائیل را تشویق می‌کند که در برابر قطعنامه‌های سازمان ملل به ستیزه‌جویی برخیزد و تجاوزات خود را علیه اعراب شدت بخشد. آلمان قول پرداخت یک میلیارد مارک را به اسرائیل داده است.

شده در این رابطه بسیار خشنود بود. ... با آغاز عملیات نظامی و شرکت فعال نیروهای سعودی در جنگ علیه عراق، در میان ساکنین عربستان پشتیبانی از مواضع دولت به طور آشکار به چشم می‌خورد. اغلب مردم عربستان امیدوار بودند که بحران کویت از طریق سیاسی و بدون لزوم توسل به زور، خاتمه یابد.

- تایمز می‌افزاید: اکنون، اکثر مردم عربستان، حتی طبقه تحصیل کرده و روشنفکر، از کارهای صدام احساس انزجار شدید می‌کنند و تعدادی از مردم این کشور همچنین امیدوارند که حکومت صدام با قیام مردم ساقط شود.

- «مایل فیلد» همچنین به تأثیرات بحران اخیر روی احساسات مردم اشاره می‌کند. به اعتقاد وی، بسیاری از مردم، عربستان معتقدند که پس از خاتمه بحران، کشورهای عرب به منافع ملی خود بیش از فرضیه بان عربیسم، تمایل نشان خواهند داد. به علاوه، به اعتقاد عده زیادی از مردم عربستان، کشورهای منطقه خاورمیانه مدت مدیدی در آینده به دو جناح دولتهای مخالف و طرفدار عراق تقسیم خواهند شد. برخی از مردم غیر مطلع عربستان حتی احتمال تغییر سیاست این کشور در قبال سازمان آزادیبخش فلسطین، مخصوصاً جناح طرفدار یاسر عرفات را نادیده نمی‌گیرند.

احیاناً وارد عمق خاک دشمن شوند.

بنابراین گزارش، با پیشروی نیروهای رزمی، واحدهای پزشکی نیز حرکت می‌کنند و مراکز جدیدی برای مداوای سربازان زخمی ایجاد خواهند کرد. اگر جنگ تانک‌ها بین نیروهای تحت رهبری آمریکا و عراق در بگیرد، انتظار می‌رود که واحدهای پزشکی به سمت مناطقی بشتابند که جنگ تانک‌ها رخ می‌دهد.

یک مفسر انگلیسی:

کشورهای عرب «منافع ملی» را به پان عربیسم ترجیح خواهند داد

■ به اعتقاد یک مفسر انگلیسی امور خاورمیانه، بسیاری از مردم عربستان معتقدند: پس از خاتمه بحران کنونی، کشورهای عرب به منافع ملی خود بیش از ایده پان عربیسم رغبت نشان خواهند داد.

- وی با بررسی افکار عمومی مردم عربستان می‌نویسد: به نظر وی، در آغاز بحران کویت و استقرار نیروهای آمریکایی در منطقه، مردم عربستان با حضور نیروهای بیگانه در این کشور مخالف بودند. هرچند که قشر بازاری عربستان از فرصت‌های اقتصادی ایجاد

حکم اعدام، مجازات فرار از عراق

■ صدام حسین، رئیس جمهوری عراق، برای افرادی که قصد فرار از عراق را دارند، مجازات مرگ تعیین کرده است.

به گزارش خبرگزاری تاس از قاهره، روزنامه مصری الاهرام به نقل از پناهندگان عراقی در ترکیه نوشت: این دستور صدام نشان‌دهنده ظلم رژیم عراق و بی‌تفاوتی وی نسبت به سرنوشت انسانهایی است که از ترس جنگ فرار کرده‌اند.

پیش بینی تلفات نیروهای درگیر در جنگ

■ فرماندهان ارتش آمریکا به پزشکان ارتش اطلاع دادند که احتمال دارد واحدهای مستقر در خط مقدم که به آنها دستور شکستن خطوط دفاعی عراق داده شده، در یک دوره سی روزه، متحمل ده درصد تلفات شوند. خبرگزاری آسوشیتدپرس، با مخابره گزارشی از میدا عربستان که در آن تأکید شده که این گزارش تحت سانسور نظامی قرار گرفته، به نقل از افسران آشنا با برآوردهای رسمی نظامی افزود: پیش بینی این میزان تلفات یک پیش بینی مقدماتی است و تنها نیروهائی را شامل می‌شود که اولین موج حمله را برای عبور از خطوط دفاعی کاملاً مستحکم عراق انجام دهند و یا